

ותן חלקנו בתורתך

מאת כ"ק האדמו"ר מרחלין שליט"א

שיחת התעמקות על פי דרך עץ החיים
פרשת בלק תשפ"ה

קבלת קהל בתיאום מראש בטל' 02-6520002

www.rachlin.org.il

בהוצאת: אוריאל יעוז ופטרונות בע"מ

יפה רום 40 ירושלים ת"ן

לקבלת הגיליון למייל: rachlin@rachlin.org.il

© כל הזכויות שמורות לכ"ק האדמו"ר רבי פינחס דניאל הכהן רחלין שליט"א

סרקו להורדה

מאמר זה הנו תמלול של שיעור בפרשת השבוע שהעביר כ"ק האדמו"ר שליט"א.

פרשת בלק תשפ"ה – המלחמה הגשמית והרוחנית

אם כן, יש את השאלה: מאיפה יש להם כח לקלל, קסמים? כל אלה הם מהשמים. מביא האר"י הקדוש שהאלהים אחרים יונקים משם אלקים. שם אלקים, זה מדת הדין. בהשתלשלות של השמות לפי הקבלה, של הציורופים, מתי שהוא מתחילה שם יניקה של אלהים אחרים. ברור שאם ה' לא נותן כח ואפשרות לרע לפעול, הרע לא יכול לעשות כלום, הוא גם לא יתקיים. אז הכישוף, הקללות, עין הרע, כל הדברים האלה שאנשים מפחדים מאד מהם – כל אלה בעצם יונקים משם אלקים קדישין.

והם לא יכולים לפגוע, אם אין להם על מה לפגוע. במיוחד אם בן אדם לא מתגאה, אם בן אדם הופך 'אני' ל'אני' – אז הוא איננו, אין לו כתובת, לא יכולים להשיג אותו. אם הוא כולו מחשיב את עצמו גדול עולם, אז יש לו כתובת – אפשר להשיג אותו ולפגוע, חס ושלום. מבינים?

והנה, כל ההשתדלויות שעשו, לא עזר כלום. מה כן עזר? עצתו של בלעם, שאמר להם "אלקיהם של אלו שונא זמך הוא". וזו עצתו של בלעם, נוראה. גדול המחטיאו מן ההורגו. ועל זה שהוא מחטיא הוא גם יכול חלילה אחר כך להרוג – כמו שהיה כאן, שהיתה מגפה בפרשה ומתו עשרים וארבעה אלף.

אז העצה הזו, העצה – עצה זה דבר חשוב מאד. להבדיל אין סוף הבדלות, יש קללה, זה מצד הסטרא אחרא, ויש ברכה שהיא מצד הקדושה. יש עצה מצד הסטרא אחרא – ויש עצה להבדיל מצד הקדושה. אז ברכה ועצה מצד הקדושה, זה דבר חזק מאד! עצה נכונה יכולה להציל בן אדם, יכולה להציל את כל האומה, יכולה להציל את כל העולם. "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אלה תעזבו".

טוב, אז אנחנו רואים פה במפת הקרב שבחלק הראשון של ההשתדלות של הסטרא אחרא לפגוע בעם ישראל, לא רק שלא הצליחו לפגוע, הם ברכו את עם ישראל. הם היו ביחד, התחילו באחדות. זה נגמר בפירוד. ככה זה

ערב טוב! שבוע טוב, חודש טוב! מה שלומכם? אנחנו כאן ב'ותן חלקנו בתורתך', פרשת בלק תשפ"ה, ובשם ה' נעשה ונצליח. אתם יודעים שאנחנו מנסים להבין את הפרשה על פי 'דרך עץ החיים'.

דבר ראשון שבלט בעיני – שהחבריה האלה, בלק וחבריו, פחדו מעם ישראל מבחינה גשמית, מבחינה צבאית, הם לא פחדו ללכת להשכיר את בלעם לקלל את עם ישראל? לא פחדו מזה שה' יתברך עושה לעם ישראל נסים ונפלאות, לא ראו מה קרה? הרי הם ראו מה קרה לחברים שלהם באזור ומה קרה לפרעה, לכן הם פחדו. אז מה חשבו? שיבואו ויעשו כמה מזבחות עם כמה קרבנות וכמה קללות, והכל יסתדר! שטחי מאד. שטחי מאד.

דבר שני, שכבר אמרנו בשנים קודמות: עם ישראל בכלל לא ידע מכל זה. ה' יתברך שמר עלינו, ולא רק שלא הצליח לקלל, אלא הוא גם הכריח אותו לברך.

תראו אבל מה התנאי לזה באמת שלומדים פה בפרשה. התנאי, ולומדים את זה מהמלים של בלעם, הוא ש"ולא רָאָה עֶמֶל בְּיִשְׂרָאֵל", הוא לא ראה חטאים בישראל. הוא רצה לראות חטאים בישראל כדי לקלל, ולא ראה. זאת אומרת, לא היה מקום לקטרוג לחול.

אנשים מפחדים מקללות, מפחדים מכל מיני דברים. צריך לפחד מהחטא. אם בן אדם לא חוטא, מה יש לו לפחד מקללות? אין איפה לתפוס, הקטרוג לא יתפוס. הוא יכול לנסות, כמו שבלעם ניסה, אבל זה לא יתפוס, בעזרת ה'. ה' שומר. קל וחומר הכלל, הכלל כולו. בן אדם פרטי יכול לחשוב שהוא בסדר והוא בכל זאת טועה, בכל זאת הוא חטא – אבל כלל עם ישראל? כלל עם ישראל נקיים, אין להם מה לפחד, אבא שבשמים יהפוך את הקללות לברכות, על אפם ועל חמתם של כל השונאים וכל המשתדלים להזיק. ה' יעזור וירחם.

תמיד בסטרא אחרא. אתם רואים סטרא אחרא שמתאחדים – אל תדאגו, זה רק בהתחלה, בהמשך הם יפרדו, "יִתְפָּרְדּוּ כָּל פְּעָלֵי אֲנִי". ככה זה. ככה כתוב.

ומה היה קורה אם במקום לעשות את כל זה היו פשוט נותנים לעם ישראל לעבור כדי שיוכל לחצות את הירדן ולהכנס לארץ ישראל, וזה הכל? למה היו צריכים להלחם, לקלל, לנסות למנוע, לנסות לחסל, לגרש? – זה מחוסר הבנה של האומות, או חוסר רצון להבין מצד האומות, את תפקיד עם ישראל. הם לא רוצים לקבל את זה שיש לעם ישראל תפקיד, "ממלכת כהנים וגוי קדוש". והתפקיד הזה הוא לא תפקיד קל. הם לא רצו לקבל את זה על עצמם, כאשר משמים הציעו להם את התורה הם לא רצו לקבל את התורה. והתפקיד הזה – מה לעשות, ישראל צריך לעשות אותו בארץ ישראל, ירושלים, ארץ ישראל. ולכן הם עיכבו את זה. במקום לעזור לישראל, והיו זוכים, היתה להם מצוה – עשו הפוך. ה' יעזור וירחם.

עד סוף התיקון, עד הגאולה השלמה, יש צרות, רחמנא לצלן, בְּפֶרֶט, בְּכֻלָּל, הדברים לא ברורים, גם לאנשים בעם ישראל הדברים לא ברורים, הרבה תינוקות שנשבו בכל מיני דעות כוזבות. ה' יעזור.

אז כאשר כלו כל הקצין, וכל ההשתדלויות, 'אולי תנסה, אולי תקלל אותו פה?' 'אה פה זה לא. אולי תקלל אותו שם?' שלש פעמים מפה לשם משם לפה, מובן שגם תמורת כסף, כמו גם המן שנתן למלך אחשורוש כסף. תמיד זה עם כסף כדי לפגוע בעם ישראל, רחמנא לצלן. גם, להבדיל, כשבאים לצדיק מביאים לו צדקה, מביאים לו תרומה, כדי שתחול על זה הברכה. פה הם מביאים כסף כי רצו שתחול הקללה, ה' ישמור – "זֶה לְעֵמֶת זֶה".

טוב, עם ישראל לא היה מוכן לא למתקפה של בלעם ולא לעצה של בלעם. ולכן יש את הסיפור שבאו לשוק של בית שאן ורצו לקנות פשתן, כי במדבר לא היה פשתן. ואז עשו להם מלכודת: בכל חנות, זקנה היתה בחוץ וניסתה למכור פשתן, ובפנים היתה צעירה שאמרה מחיר זול יותר. היהודי ראה את זה, נכנס פנימה כדי לקנות בזול. ואז היא מפתה אותו ונותנת לו לשתות יין, והוא שותה יין, ואז מביאה לו תרנגולת כדי שהוא ישחט את התרנגולת לשם עבודה זרה, ואז היא תעשה עבירה – תראה את השלבים איך מפילים. והיו כאלה שנכשלו. רחמנא לצלן. כשבן אדם לא בנוי, כשהוא לא מבין את מלחמת היצר, הפרטי והכללי... – פה יש את שניהם: היצר הרע הכללי, שזה בלעם ובלק והרצון שלהם להזיק לעם ישראל ולמנוע מעם ישראל להכנס לארץ ישראל והעצה של להחטיא את עם ישראל, והיצר הרע הפרטי, זה של הזקנה ושל הצעירה ומה שעשו שם כדי להפיל את האדם הפרטי וככה להפיל את עם ישראל.

צריך הרבה להתעמק ב'דרך עץ החיים'. והעיקר להשתמש בזה, כדי לנתח את מפת הקרב הפרטית והכללית, כי זה דבר שמשתנה, כמו במלחמה. זו מלחמה. זו מלחמה רוחנית.

אם כן, עם ישראל לא היו עדיין מוכשרים בדבר הזה. למרות כל מה שעבר עלינו במדבר, כל הנפילות, כל הנסים והנפלאות, כל מה שעבר – עצה קטנה, בום בום, שלשה שלבים, זהו. אתם יודעים, כמו בשחמט, לפעמים עושים שלשה צעדים – מט. ככה. פשוט מאד.

ואחר כך הסיפור של זמרי עם כוזבי. זה בכלל... משה רבנו שכח את ההלכה. פינחס "ראה מעשה ונזכר הלכה". זה מעניין מאד, למה דוקא פינחס. היו חסרים שם צדיקים? רק הוא היה? יש עוד בדבר, הרבה סודות. אומר האר"י הקדוש, רבינו האר"י הקדוש: פינחס מורכב משתי טפות, טפה אחת של יוסף, טפה אחת של יתרו. "מגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב". משה רבנו שכח את ההלכה בגלל שפינחס היה צריך לקבל את השכר שלו.

חשבת, יתרו עבד את כל העבודות הזרות שבעולם, והתגבר על זה, עשה תשובה והתגייר, ביטל את כל עבודות זרות שבעולם. יוסף הצדיק עמד בנסיון עם אשת פוטיפר וברח, שמר על הברית במסירות נפש. שתי העבירות שהיו כאן: פגם הברית ועבודה זרה. אז את מי שלחו? את פינחס. למה? כי הוא כולל את שני הצדיקים האלה שהכניעו את שתי הקליפות האלה. היה לו כח. לכן הוא ראה מעשה ונזכר הלכה, במה הוא נזכר? הוא נזכר במה שקרה עם יוסף, הוא נזכר במה שקרה עם יתרו – 'אה... אנחנו מכירים את הקליפה הזו. אין לנו מה לפחד. כבר ניצחנו אותה'. ואז נזכר ש"הבועל ארמית, קנאין פוגעין בו". זו הלכה ואין מורין כן. פלא פלאים. פלא פלאים. ה' יתברך עשה לו הרבה נסים ונפלאות.

אולי אפשר גם כן, אולי אפשר גם כן לחדש: "שמעון ולוי אחים". יש דעה, נכון? מי מכר, מי מסר את הנפש למכור את יוסף? שמעון ולוי. לוי – משה רבנו, שבט לוי. וזמרי – שבט שמעון. אז אולי הוא ראה מעשה ונזכר הלכה, נזכר במה שהיה, הניצוץ הזה של יוסף, וטיפול בנושא. יש על זה עוד חידושים על פי האר"י הקדוש, אבל זה לא העיקר.

העיקר, זה המעשה. העיקר להיות צדיקים, להיות שמורים. וזו מלחמה, זו מלחמה. לא נולדים צדיקים. צריך להלחם על זה, להלחם על זה, להלחם נגד היצר הפרטי והיצר הכללי, והדעות הכוזבות והפיתויים והבעיות והמדות הקשות. וצריך לתקן הכל למען שמו באהבה. ואז ה' יתברך עושה נסים ונפלאות. וגם אם חלק מעם ישראל נכשל, יש את הצדיקים "מְגִי אֶרֶץ" שמגנים על העם, על ידי מה מגנים? על ידי תורה ומצוות ומעשים טובים, על ידי המלחמה, ועל ידי התפילה.

תראו כמה סעיפים יש: צריך תפילה, לתפילה בן אדם הוא לא כלום – אבל צריך מלחמה, מלחמה זו מלחמה, להבין את המלחמה ולהתנגד בכל כח, ולעשות מה שצריך ולא לעשות מה שלא צריך. למשל, יוסף היה צריך לברוח, הוא ברח. יתרו, היה צריך לבטל את העבודה זרה, ביטל, התגייר. מבינים? אז צריך לדעת לקרוא את מפת הקרב.

איך נדע דבר כזה בתוך החיים? כל כך הרבה גורמים משפיעים על האדם, כל כך הרבה ענינים, למי יש זמן ושכל?

יש כלל: "בדרך שאדם רוצה ללכת בה מוליכין אותו". אם בן אדם רוצה למצוא חן בעיני ה', להיות ירא שמים – יעזרו לו משמים, "בָּא לְטָהָר – מְסִיגֵין אוֹתוֹ". "בָּא לְטָמֵא – פּוֹתְחִין לוֹ".

לזה צריך לרצות כל הזמן לעשות רצונו יתברך, ולא לעשות הפוך. וכל אדם יכול לחטוא, כי בן אדם הוא לא מלאך – מיד יעשה תשובה, מיד יבקש סליחה, מיד יתקן, מיד יודה שעשה טעות. טעות כל אחד יכול לעשות – יתקן. ואז משמים יקרבו אותו, בעזרת ה'.

וככל שבן אדם משתדל יותר, ה' יתברך ופמליא של מעלה שמחים יותר, ורוצים לעזור לצדיק הזה שיצליח עוד יותר ויתגבר עוד יותר – והסטרא אחרא מקטרגת יותר ומנסה להפיל יותר. וזו המלחמה. כל עוד שבן אדם חי, יש מלחמה. לכן "ואל תאמן בעצמך עד יום מותך".

וצריך סיעתא דשמיא, ולא להתגאות, לא להתגאות כי אם בן אדם מתגאה – השכינה מסתלקת. אם השכינה מסתלקת, רחמנא לצלן. "מֵאֵד מֵאֵד הָיִי שְׁפֹל רוּחִי".

הדברים בתורה הם כל כך מדויקים, כל כך מופלאים. איפה בני אדם, ואיפה התורה? הפתחים של האהלים של עם ישראל לא היו מכוונים אחד כנגד השני, "יִמָּה טְבִי אֶהְיֶה יַעֲקֹב". זה בשביל הצניעות, שלא יהיה היזק ראייה, שמירת העיניים. שמירת העיניים – אה, כן, כן, שמירת העיניים של עם ישראל מנעה מהעיניים הרעות של בלעם שיוכל להסתכל ולקלל. הוא היה צריך להסתכל, נכון? כל פעם אמר לו 'בוא מפה, תסתכל שם. תקלל אותם'. דבר פשוט – שמירה. לא רק שמירה בפועל שבן אדם צריך לשמור, אלא אפילו המבנים, המבנים, כן, כאן אלה היו אהלים – מלכתחילה עושים הכל כמו שצריך, שלא יהיה מכשול. בן אדם צריך לחשוב על כל מה שהוא עושה, שלא יהיה מכשול. מאד יזהר שלא יהיה מכשול. לפעמים בן אדם לא נותן את הדעת, וזה גורם לתקלות שה' ישמור וירחם.

כשבן אדם חי ביראת שמים ונזהר לא להיות מכשול, נזהר לעשות הכל לפי ההלכה כמו שצריך – הוא שמור, הוא בכלל לא יודע שהולכים לקלל אותו או מה הולכים לעשות לו, וה' שומר עליו. גדולי הרשעים התאחדו ביחד כדי לפגוע, וה' הפך את הקללות לברכות. למה? כי היו נקיים. אבל בבית שאן שכבר הלכו, נכנסו לשם, התחילו לקנות פשתן, התחילו להסתובב – שם הם לא יהיו שמורים, היצר בא, הפיל אותם והפיל אותם – גמרנו, נפלו עשרים וארבעה אלף, כי לא היו שמורים, לא נזהרו.

וגם, והדבר הזה חשוב מאד: הרי במדבר היתה קדושה עליונה, היה גילוי פנים, היה הכל. עכשיו מתחילים להכנס בין האומות בעבר הירדן ואחר כך להכנס לארץ – זו כבר לא אותה דרגה, זו דרגה קשה יותר, זה בתוך הטבע. צריך להזהר! צריך להבין, צריך להבין את מפת הקרב, איפה בן אדם נמצא, איפה הוא גר, עם מי הוא

מסתובב, מי החברים שלו, מי משפיע עליו, מי משפיע על הילדים שלו, באיזה מקום הוא עובד, מה קורה במקום העבודה, וכן הלאה וכן הלאה.

"בְּכָל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ", זה גם ענין של יראת שמים. "בכל דרכיך" – בכל דריכה ודריכה, שמור, תשמור את התורה. שמור את התורה – התורה תשמור עליך. כמה מכשולים, כמה קטרוגים, כמה תכניות של הסטרא אחרא, וכל מיני שליחים – לא יוכלו לפגוע, בעזרת ה'.

ואם פתאום בן אדם רואה שיש לו איזה נזק, לא עלינו, ברכוש, בגוף, לא עלינו, בנפש, משהו קורה – שיפשפש במעשיו, כי אולי הוא לא שם לב, ירד, הוריד את הרף, אמר משהו לא נכון, עשה משהו לא נכון, חשב משהו לא נכון, החליט משהו לא נכון – והוא כבר לא בשמירה שהיה בה קודם. הרף ירד. כעס, לא יודע, עשה משהו שלא צריך לעשות.

ולכן אדם צריך לשמור על מדד האור בלב. פעם דיברנו על זה. צריך שיהיה אור של השכינה בלב. ואם הוא מרגיש חושך, שיפשפש, שיעשה תשובה. לא סתם יש חושך: משהו הוא עשה, משהו הוא אמר, משהו הוא חשב, משהו הוא תכנן – לא כמו שצריך, ויש הסתלקות של האור האלקי. זה סימן שאתה בסכנה. צריך להיות מחובר למעלה. ההתחברות מהלב, ה' רוצה את הלב, גם במחשבה כמובן.

הרבה צריך ללמוד 'דרך עץ החיים', המון. זה כל הספרים שלנו. תורידו אותם מהאתר. תלמדו, תחרשו – ותחיו את זה. לומדים הלכות, נכון? לשמור שבת. איך תשמור שבת אם אתה לא יודע את ההלכות? צריך ללמוד. אלה ה'הלכות' של המלחמה הרוחנית. צריך ללמוד את 'דרך עץ החיים', יש את הספר הקטן הזה, קודם כל ללמוד אותו, להוריד אותו חינם מהאתר – ואחר כך ללמוד את שאר הספרים.

אם כבר מדברים על 'יִינָקֵחַ לִפְנֵי' בפרשה, אז יש לנו ספר שנקרא 'רומח פינחס', השם שלי הראשון זה פינחס. זה ספר הקדמה לכל תורת הקבלה, שכל אחד שרוצה להתחזק יכול ללמוד אותו ולהבין את כל הנושאים האלה של קבלה וחסידות, כל המושגים, בקלי קלות – יחד עם עבודת ה', לא רק תאוריות, תמיד עם עבודת ה'. אני זכיתי להתקרב לה' יתברך ולתורה על ידי הקבלה, בהתחלה זה מה שלמדתי כשהייתי תינוק שנשבה. לכן אמרתי: חייב להיות ספר נגיש, שכל מי שרוצה יוכל לקרוא ולהבין על מה מדובר, לתת פתח. הספר הזה לא רק נותן פתח, הוא בונה את האדם, כשכל המושגים ברורים ומשמשים לו לכל עבודת ה' שלו.

יהי רצון שכולנו נזכה ונזכה את הרבים!

נא להפיץ את מעינות פנימיות התורה, ובמיוחד 'דרך עץ חיים', בכל מקום ובכל זמן לזיכוי הרבים, למען שמו באהבה!

**לחיים! לחיים! לחיים! להתחזק בעבודתו יתברך!
לחיים! לחיים! לחיים! שבת שלום, וכל טוב סלה!**

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל.

מתוך נפשי – החוסן הנפשי והרוחני

מאת כ"ק האדמו"ר רבי פינחס דניאל הכהן רחלין שליט"א
י"ד תמוז תשפ"ה

לעילוי נשמות הנופלים • לרפואת הפצועים • להחזרת החטופים • לשמירה על החיילים.

- א. בדקת? בדקת היטב? בדוק פעם נוספת. חֲשֵׁב. אל תמהר. בדוק שוב. ואז בס"ד קבל החלטה.
- ב. כאשר אתה כועס, עצוב, נעלב, עייף, רעב או מאוכזב – אל תחליט דבר. המתן. שוב למצבך הרגיל, וכאשר אתה רגוע ומאוזן בדוק את כל האפשרויות העומדות לפניך, על תוצאותיהן. אז בנחת ובס"ד התפלל וקבל החלטה – ובדוק אם הלב שלך רגוע ושמח עם ההחלטה הזאת, ואם לא, בצע שנית את כל התהליך. ואם לא הצלחת, יתכן שזה הזמן להתיעץ.
- ג. היה עקשן רק במקום הנכון ובסוגיה הנכונה! וגם אז, היזהר! העקשנות המוגזמת עלולה לגרום לאסון, ר"ל.
- ד. אל תהיה מתוחכם יתר על המדה, וגם לא פשטן יתר על המדה. שלב בין השניים. והתפלל על כל דבר!
- ה. רק האמת משכנעת באמת.
- ו. השקר יכול להטעות, לזמן מה...
- ז. סוף השקר להתגלות. וסוף האמת לנצח.
- ח. אם אתה רוצה להרגע ולהתחדד, צייר – ציור כשר, כמובן. כך תתנתק מהלחצים, תתחבר לפנימיותך ולעולם היצירה, וכחות נפשך יתחדשו.
- ט. כמה הפתעות יש לקב"ה! אתה מוכן אליהן?
- י. אנשים הדבקים בשקר, דבקים בו כי הם נגועים.
- יא. מי שדבק בתורה ובמצוות – יש לו סיכוי להנצל ולקום מחדש תמיד.
- יב. אם תתבונן בציור, כשר כמובן, בעל צבעים וגווני רבים ושיש בו צורות רבות – תחכים!
- יג. הצבעים והגוונים הם הארות מלמעלה. הם שפע אלקי!
- יד. אדם שיוצר בקדושה שמח תמיד, וכחותיו מתחדשים – כי הוא מתדמה לבורא ית'. "אין צִיָּר כאלקינו".
- טו. נצל כל שניה בחיך. ערוך עוד בירור, ובירור נוסף, ועוד אחד – עד אשר תגיע לתכלית האמתית.
- טז. הניגון הוא שפע אלקי! אל תטמא אותו!
- יז. שליטה במחשבה אין פירושה שאין מחשבות. פירושה שיש מחשבות קדושות, טהורות ומיטיבות.
- יח. אם בכך שמאיצים בך אתה בא לידי כעס – אל תאפשר שידחקו בך. שמור על הקצב האישי שלך, כי כך נוצרת ע"י בורא עולם ית'.
- יט. סדר יום דקדושה. משמעת דקדושה. התמדה דקדושה.
- כ. אם עולות בעיות בשלום בית או בעיות בחינוך הילדים, יש למצוא את הזמן הנכון ואת האוירה הנינוחה והמתאימה כדי לנסות להבין ולפתור את הבעיות. על ההורים לגבות האחד את השניה, ולא לאפשר לילדים להכנס ביניהם ולגרום לפירוד.
- כא. להתמודדות עם היפראקטיביות אצל הילדים עוזרות תעסוקה, מלאכות ויצירה ופעילויות מוכנות מראש מותאמות למשך קשב של כרבע שעה – כשציור או נושא האהוב על הילדים מאפשר פרק זמן ארוך הרבה יותר.
- כב. אם יש בבית אדם שסובל מהתפרצויות זעם – יש לפנות לטיפול מקצועי. אך עם זאת, צריך גם לנסות למנוע התפרצויות מיותרות, ולא להלחם בו.
- כג. המצב הנפשי נפיץ מאד. לכן יש לעבוד על דרכי התמודדות, גם באמצעות יצירה.
- כד. לעתים חיך עוזר יותר מתוכחה!

לחיים! לחיים! לחיים! להתחזק בעבודתו ית'.

יש לעבוד על החוסן הנפשי והרוחני – כי אנו בחבלי משיח, תקופה מאתגרת מאד מאד!

**לחיים! לחיים! לחיים! נא להפיץ בכל מקום ובכל זמן את מעינות 'דרך עץ החיים' לזיכוי הרבים למען שמו באהבה!
שבת שלום ובשורות טובות ישועות ונחמות! וכט"ס!**